JEAN RICHARD DE LA TOUR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. március 17.[1]

C-624/20. sz. ügy

E. K.
kontra
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

(a rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam [Amszterdamban eljáró hágai bíróság, Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás – Bevándorlási politika – Harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállása – A 2003/109/EK irányelv hatálya alól kizárt tartózkodások – Ideiglenes tartózkodás – Az EUMSZ 20. cikken alapuló másodlagos jog szerinti tartózkodás”

I. Bevezetés

1. Hivatkozhat-e a harmadik országbeli állampolgár szülő, aki az őt kiskorú gyermeke uniós polgárságából eredően megillető jog alapján tartózkodik valamely tagállamban, e tagállam hatóságai előtt erre a tartózkodásra a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzése érdekében?

2. A 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítéletből[2] és a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítéletből[3] eredő ítélkezési gyakorlatában a Bíróság elismerte, hogy a szüleivel szemben függőségi helyzetben lévő, uniós polgársággal rendelkező gyermek szüleit megilleti az e gyermek uniós polgári jogállásából eredő származékos tartózkodási jog. E szülők tehát a gyermek tartózkodási helye szerinti tagállam területén maradhatnak mindaddig, amíg ez a függőség fennáll. Ha ez a függőségi viszony megszűnik, ennek következményeként a származékos tartózkodási jog is megszűnik.

3. A kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy lehetővé teheti-e ez a tartózkodás e szülők számára, hogy kellően hosszú tartózkodásra hivatkozzanak ahhoz, hogy kérjék a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megadását. Ilyen kérelmet nyújtott be a

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] C-34/09, a továbbiakban: Ruiz Zambrano ítélet, EU:C:2011:124.

[3] C-133/15, EU:C:2017:354. Ezt a tartózkodási jogot Hollandiában „Chavez-Vilchez és társai tartózkodási jognak” nevezik, mivel erre az ügyre utal, amely egy holland helyzetre vonatkozott.

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheidhoz (igazságügyi és biztonsági államtitkár, Hollandia) a ghánai állampolgár E. K., aki több éve Hollandiában tartózkodik – már nagykorú – fiával. Ezt a kérelmet elutasították, az elutasítást pedig a kérdést előterjesztő bíróság előtt megtámadták.

4. E bíróság arra keresi a választ, hogy az említett tartózkodás sajátos jellege nem teszi-e lehetővé, hogy azt a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv[4] 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett ideiglenes tartózkodás kategóriájába lehessen sorolni. Ha ez a helyzet, akkor e tartózkodás nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

5. A jelen indítványban úgy ítélem meg, hogy az ideiglenes tartózkodásnak az említett irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett fogalma uniós jogi fogalom, és hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog ebbe a kategóriába tartozik.

II. Jogi háttér

A. A 2003/109 irányelv

6. A 2003/109 irányelv (4), (6) és (17) preambulumbekezdése kimondja:

„(4) A tagállamokban huzamosan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok integrációja kulcsfontosságú szerepet játszik a gazdasági és társadalmi kohézió előmozdításában, amely [az Uniónak] a Szerződésben kinyilvánított alapvető célkitűzése.

[…]

(6) A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás megszerzésének fő kritériuma a tagállam területén való tartózkodás időtartama. A tartózkodásnak jogszerűnek és folyamatosnak kell lennie, igazolandó, hogy az adott személy szorosan kötődik az országhoz. Rendelkezni kell bizonyos fokú rugalmasságról, hogy figyelembe lehessen venni azon körülményeket, amelyek miatt az adott személynek esetleg ideiglenesen el kell hagynia az ország területét.

[…]

(17) A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás megszerzése feltételeinek harmonizálása erősíti a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat. Egyes tagállamok állandó vagy korlátlan érvényességű engedélyeket bocsátanak ki olyan feltételekkel, amelyek kedvezőbbek az ezen irányelv által előírtaknál. A Szerződés nem zárja ki a kedvezőbb nemzeti rendelkezések alkalmazásának lehetőségét. Azonban ezen irányelv alkalmazásában elő kell írni, hogy a kedvezőbb feltételekkel kibocsátott engedélyek nem jogosítanak fel más tagállamokban való letelepedésre.”

[4] HL 2004. L 16., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 272. o.

7. Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv meghatározza a következőket:

a) a tagállamok által a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállásnak, valamint az ehhez kapcsolódó jogoknak a harmadik országok olyan állampolgárai számára történő megadásának és visszavonásának feltételei, akik jogszerűen tartózkodnak a tagállam területén; és

b) a tartózkodás feltételei a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállást megadó tagállamtól eltérő tagállamban az ilyen jogállással rendelkező harmadik országbeli állampolgárok számára.”

8. Az említett irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv nem alkalmazandó harmadik országok olyan állampolgáraira, akik:

[…]

e) kizárólag ideiglenesen tartózkodnak a tagállamban, pl. mint *au pair* vagy idénymunkás, egy szolgáltató által határokon átnyúló szolgáltatások biztosítására kiküldött munkavállaló vagy határokon átnyúló szolgáltatásokat nyújtó szolgáltató, illetve olyan esetekben, amikor a tartózkodási engedélyük formálisan korlátozott”.

9. Ugyanezen irányelv „Kedvezőbb nemzeti rendelkezések” című 13. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok állandó vagy korlátlan érvényességű tartózkodási engedélyt bocsáthatnak ki olyan feltételekkel, amelyek kedvezőbbek az ezen irányelvben megállapítottaknál. E tartózkodási engedélyek nem jogosítanak fel a más tagállamban való tartózkodásra, az ezen irányelv III. fejezetében megállapítottak szerint.”

B. A holland jog

1. A 2000. évi Vw

10. A 2000. november 23-i Vreemdelingenwet 2000 (a külföldiek jogállásáról szóló 2000. évi törvény)[5] 8. cikkének e. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Külföldi kizárólag az alábbi esetekben tartózkodik jogszerűen Hollandiában:

[…]

e. [uniós] polgárként, ha tartózkodása valamely, az [EUM]-Szerződés vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló [1992. május 2-i] megállapodás[6] alapján elfogadott szabályozáson alapul.”

5 Stb. 2000., 495. sz., a továbbiakban: 2000. évi Vw.

6 HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.

11. A 2000. évi Vw 21. cikkének 1 és 6 bekezdése a következőket írja elő:

„1 A 20. cikk értelmében vett határozatlan időre szóló tartózkodási engedély megadása iránti kérelem, amelyet olyan külföldi személy nyújtott be, aki közvetlenül a kérelem benyújtását megelőző öt egymást követő éven át a 8. cikk a., c., e. [vagy] l. pontja értelmében vagy huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélye alapján jogszerűen tartózkodott az ország területén, csak akkor utasítható el, ha a külföldi személy:

a. önállóan és huzamosan nem rendelkezik a megélhetéséhez szükséges eszközökkel egyedül vagy azon családtaggal együttesen, akinél tartózkodik;

b. pontatlan információkat szolgáltatott, vagy nem szolgáltatott információkat, holott ezek az információk a tartózkodási engedély megszerzésére, módosítására vagy meghosszabbítására irányuló kérelem elutasítását eredményezték volna;

c. jogerősen elítélésre került háromévi vagy annál súlyosabb szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett bűncselekmény miatt, vagy vele szemben a Wetboek van Strafrecht [büntető törvénykönyv] 37a. cikke szerinti intézkedést rendeltek el;

d. veszélyt jelent a nemzetbiztonságra;

e. Hollandián kívül létesített állandó lakóhelyet;

f. a kérelem kézhezvételének napján nem rendelkezik ideiglenes tartózkodási joggal; vagy

g. nem teljesítette a Wet inburgering [a beilleszkedésről szóló, 2006. november 30-i törvény[7]] 7. cikke 1 bekezdésének a. pontjában meghatározott vizsgát, illetve nem szerezte meg az ugyanezen törvény 5. cikke 1 bekezdésének c. pontjában előírt oklevelet, tanúsítványt vagy egyéb okmányt.

[…]

6 Általános közigazgatási intézkedéssel vagy az alapján az 1 bekezdésben megjelölt okokra vonatkozó szabályok állapíthatók meg. Ennek keretében az 1–4 bekezdésben foglaltaktól eltérő olyan esetek is megjelölhetők, amelyekben meg lehet adni a 20. cikk értelmében vett határozatlan időre szóló tartózkodási engedélyt.”

12. A 2000. évi Vw 45b. cikkének szövege a következő:

„1 A huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélyének megadása iránti kérelmet el kell utasítani, ha a külföldi közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően:

a. a 14. cikkben említett, határozott időre szóló tartózkodási engedély alapján ideiglenes tartózkodási joggal rendelkezik;

b. formálisan korlátozott tartózkodási joggal rendelkezik;

[7] Stb. 2006., 625. sz.

c. valamely meghatározott különleges jogállás alapján tartózkodik az ország területén;

d. a 28. cikkben említett, határozott időre szóló olyan tartózkodási engedély alapján tartózkodik az ország területén, amelyet nem a 29. cikk 1 bekezdésének a. vagy b. pontja alapján adtak ki;

e. a 28. cikkben említett, határozott időre szóló, a 29. cikk 2 bekezdése alapján megadott tartózkodási engedély alapján tartózkodik egy, a 28. cikkben említett olyan tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi személynél, amelyet nem a 29. cikk 1 bekezdésének a. vagy b. pontja alapján adtak ki.

2 Az 1 bekezdés sérelme nélkül, a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélyének megadása iránti kérelem csak akkor utasítható el, ha a külföldi személy:

a. a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző megszakítás nélküli öt évben nem tartózkodott jogszerűen az állam területén a 8. cikkben foglaltak szerint, a 3 bekezdésre is figyelemmel;

b. az a. pontban említett időszakban hat vagy annál több egymást követő hónapon keresztül, vagy összesen tíz vagy annál több hónapon keresztül Hollandián kívül tartózkodott;

a. önállóan és tartósan nem rendelkezik a megélhetéséhez szükséges eszközökkel egyedül vagy azon családtaggal együttesen, akinél tartózkodik;

d. háromévi vagy annál hosszabb szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy vele szemben a [büntető törvénykönyv] 37a. cikke szerinti intézkedést rendeltek el;

e. veszélyt jelent a nemzetbiztonságra;

f. nem rendelkezik megfelelő egészségbiztosítással saját maga és eltartott családtagjai számára; vagy

g. nem teljesítette a [beilleszkedésről szóló törvény] 7. cikke 1 bekezdésének a. pontjában meghatározott vizsgát, illetve nem szerezte meg az ugyanezen törvény 5. cikke 1 bekezdésének c. pontjában említett oklevelet, tanúsítványt vagy egyéb okmányt.

3 A 2 bekezdés a. pontjában említett időtartam kiszámításánál nem veszik figyelembe az 1 bekezdés értelmében vett tartózkodást és a 2 bekezdés b. pontja értelmében vett tartózkodást, a tanulmányok folytatása vagy szakképzés céljából történő tartózkodás kivételével, amelynek a felét kell figyelembe venni.

4 Általános közigazgatási intézkedéssel vagy az alapján az 1 és a 2 bekezdés alkalmazására vonatkozó szabályok állapíthatók meg.”

2. A külföldiek jogállásáról szóló 2000. évi rendelet

13. A 2000. november 23-i Vreemdelingenbesluit 2000 (a külföldiek jogállásáról szóló 2000. évi rendelet)[8] 3.5. cikke kimondja:

„1 A határozott időre szóló (rendes) tartózkodási engedélyen alapuló tartózkodási jog lehet ideiglenes vagy nem ideiglenes.

2 Ideiglenes a tartózkodási jog, amely a következőkhöz kapcsolódó korlátozással megadott tartózkodási engedélyen alapul:

a. családtagként való tartózkodás, amennyiben a referenciaszemély:

   1°. ideiglenes tartózkodási joggal rendelkezik, vagy

   2°. menedékjoggal összefüggő ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkezik;

b. idénymunkásként végzett munka;

c. csoporton belüli ideiglenes áthelyezés;

d. határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás;

e. tanulószerződés keretében végzett munka;

f. tanulmányok;

g. munkavállalóként vagy vállalkozóként folytatott keresőtevékenység keresése vagy gyakorlása;

h. akár szerződés keretében, akár anélkül történő csereutazás;

i. orvosi kezelés;

j. átmeneti humanitárius indokok;

k. a Rijkswet op het Nederlanderschap [a holland állampolgárságról szóló, 1984. december 19-i törvény[9]] 17. cikke szerinti kérelem elbírálására való várakozás.

3 A Szerződésekből vagy a nemzetközi jogi szervezetek kötelező erejű határozataiból eredő kötelezettségek teljesítése során miniszteri rendelet meghatározhatja azokat az eseteket, amelyekben – a 2 bekezdéstől eltérve – a tartózkodási jog nem ideiglenes.

4 Ha a tartózkodási engedélyt a 2 bekezdésben felsoroltaktól eltérő korlátozással adják meg, a tartózkodási engedély nem ideiglenes, kivéve ha annak megadásakor eltérően rendelkeztek.”

8 Stb. 2000., 497. sz.

9 Stb. 1984., 628. sz.

III. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14. Az alapeljárás felperese, E. K., 1960. november 30-án született és ghánai állampolgár. 2002. február 10-én született fia holland állampolgár. 2013. szeptember 9-én E. K. részére az EUMSZ 20. cikknek megfelelően uniós tartózkodási okmányt adtak ki, amely az „uniós polgár családtagja” megjelölést tartalmazta.

15. 2019. február 18-án E. K. huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélye iránti kérelmet nyújtott be. Ezt a kérelmet a védelmi és igazságügyi államtitkár 2019. augusztus 30-án elutasította, és megállapította, hogy E. K. részére nem adható meg a kért engedély, mivel tartózkodási joga ideiglenes.

16. E. K. panaszát egy, 2019. december 12-én hozott határozattal megalapozatlannak nyilvánították. E. K. e határozattal szemben keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

17. E bíróság elsősorban arra keresi a választ, hogy a tartózkodás ideiglenes vagy nem ideiglenes jellege – amennyiben egy harmadik országbeli állampolgár az EUMSZ 20. cikk alapján származékos tartózkodási joggal rendelkezik – a tagállamok hatáskörébe tartozik-e, vagy hogy az olyan fogalom, amelyet az Unión belül egységesen kell értelmezni.

18. Másodsorban, amennyiben az „ideiglenes tartózkodás” fogalma uniós jogi fogalom, az említett bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy a harmadik országbeli állampolgárnak az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog alapján történő tartózkodása (a továbbiakban: az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog) ideiglenes jellegű-e, vagy sem. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis rámutat, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem biztosít önálló jogot az ilyen harmadik országbeli állampolgár számára. A Szerződés vagy a másodlagos jog alapján rájuk ruházott esetleges jogok csupán olyan jogok, amelyek abból erednek, hogy az uniós polgár élt az Unió területén történő mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogával.

19. Ugyanezen bíróság rámutat arra, hogy noha a 2004/38/EK irányelv[10] lehetővé teszi a származékos tartózkodási jog jogosultja számára, hogy huzamos tartózkodáshoz való jogot szerezzen, e szabályozást a tagállamok fogadták el, ellentétben az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal, amelyet az ítélkezési gyakorlat hozott létre.

20. A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata és e) pontja kizárja ezen irányelv hatálya alól azon harmadik országbeli állampolgárokat, akik kizárólag ideiglenesen tartózkodnak a tagállamban. E bíróság kifejti, hogy itt olyan esetekről van szó, amelyekben az állampolgárnak nem áll szándékában huzamos időre letelepedni az érintett országban. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló tartózkodás ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegének értékelése során a huzamos időre való letelepedés szándékára vonatkozó szempontot figyelembe kell venni. Az említett bíróság hozzáteszi, hogy az alapeljárás alperese elismeri, hogy egy kiskorú szülője részére az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény[11] 8. cikke alapján a családi életre tekintettel megadott engedély nem ideiglenes.

[10] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

[11] Az 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény; a továbbiakban: EJEE).

21. Harmadsorban, a kérdést előterjesztő bíróság a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdése bevezető fordulatának és e) pontjának a Holland Királyság általi végrehajtásáról tesz fel kérdést arra az esetre, ha azt kellene megállapítani, hogy a harmadik országbeli állampolgár EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog alapján való tartózkodása ideiglenes. A 2000. évi Vw 45b. cikke ugyanis előírja, hogy kizárólag az ideiglenes tartózkodási jogot biztosító nemzeti engedélyek minősülnek a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélye megtagadását megalapozó okoknak. Ezzel szemben az ideiglenes jellegű, de az uniós jogon alapuló tartózkodási jogok lehetővé tennék a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélyének megszerzését.

22. E körülmények között a rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (Amszterdamban eljáró hágai bíróság, Hollandia) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A tagállamok hatáskörébe tartozik-e annak meghatározása, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló tartózkodási jog maga ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegű-e, vagy azt az uniós jognak kell-e meghatároznia?

2) Amennyiben az uniós jogi értelmezés alkalmazandó: különbséget kell-e tenni a 2003/109 irányelv alkalmazásában a harmadik országok állampolgárait az uniós jog alapján megillető, feltételhez kötött különböző tartózkodási jogok, köztük az uniós polgár családtagja számára a 2004/38 irányelv alapján biztosított, feltételhez kötött tartózkodási jog és az EUMSZ 20. cikken alapuló tartózkodási jog között?

3) Ideiglenes jellegű-e az EUMSZ 20. cikken alapuló, jellegénél fogva a harmadik ország állampolgára és az uniós polgár közötti függőségi viszony fennállásától függő, és így végleges tartózkodási jog?

4) Amennyiben az EUMSZ 20. cikken alapuló tartózkodási jog ideiglenes jellegű: úgy kell-e értelmezni [ebben az esetben] a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontját, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag a nemzeti jogban előírt tartózkodásra jogosító engedélyeket kizárja az [ezen] irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzéséből?”

23. E. K., a holland, a dán és a német kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. A dán kormány kivételével e felek mindegyike előadta szóbeli észrevételeit a 2021. december 7-i tárgyaláson.

IV. Elemzés

24. E kérdésekkel a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a Bíróság által a Ruiz Zambrano ítéletben és a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítéletben[12] egy uniós polgár fiatal gyermek harmadik országbeli állampolgár szülője javára elismert, az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodása ideiglenes jellegű-e, többek között annak meghatározása érdekében, hogy e személy helyzete a 2003/109 irányelv hatálya alá tartozik-e.

[12] C-133/15, EU:C:2017:354.

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről, amely arra vonatkozik, hogy az Unión belül egységesen és önállóan kell-e értelmezni a tartózkodás 2003/109 irányelv értelmében vett ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegét, ha a harmadik ország állampolgára az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkezik?

25. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a többek között a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulatában és e) pontjában szereplő „ideiglenes tartózkodás” fogalma uniós jogi fogalom-e, vagy hogy az a tagállamok hatáskörébe tartozik.

26. Valamennyi félhez – a dán kormány kivételével – hasonlóan úgy vélem, hogy e fogalom uniós jogi fogalom, amelyet az Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni.

27. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata ugyanis két szabály levezetését teszi lehetővé.

28. Egyrészről a Bíróság a 2003/109 irányelv értelmezése során jelezte, hogy az irányelvnek – az 1. cikk a) pontjában megjelölt – tárgyára tekintettel a „jogszerű tartózkodás” fogalmának, valamint az e tartózkodáshoz kapcsolódó feltételeknek vagy jogoknak a meghatározása a tagállamok hatáskörébe tartozik.[13] Mindazonáltal azt is megállapította, hogy az ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontjában szereplő „amikor a tartózkodási engedélyük formálisan korlátozott” kifejezést úgy kell tekinteni, mint amely önálló uniós jogi fogalmat jelöl, amelyet – mivel jelentésének és hatályának meghatározása érdekében nem tartalmaz a tagállami jogokra való kifejezett utalást – az uniós jog egységes alkalmazása követelményének és az egyenlőség elvének tiszteletben tartása érdekében egységesen kell értelmezni.[14]

29. Márpedig a 2003/109 irányelv nem tartalmaz a tagállami jogra való kifejezett utalást az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdés keretében szóban forgó kifejezés, vagyis a „kizárólag ideiglenesen tartózkodnak a tagállamban” kifejezésben szereplő szavak jelentésének meghatározása érdekében.

30. Másrészről az egységes alkalmazás és az egyenlőség elve tiszteletben tartásának még inkább érvényesülnie kell az uniós polgárságból eredő jogok terjedelmét és jellegét illetően,[15] amelyekről a jelen ügyben szó van, mivel a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási joga az uniós polgár jogaiból ered.

31. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság ezen első kérdésre azt a választ adja, hogy a többek között a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett „ideiglenes tartózkodás” fogalma uniós jogi fogalom, amelyet önállóan és egységesen kell értelmezni.

[13] Lásd: 2012. október 18-i Singh ítélet (C-502/10, EU:C:2012:636, 39. pont).

[14] Lásd ebben az értelemben: 2012. október 18-i Singh ítélet (C-502/10, EU:C:2012:636, 42. és 43. pont).

[15] Lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Grzelczyk ítélet (C-184/99, EU:C:2001:458, 31. pont); 2010. március 2-i Rottmann ítélet (C-135/08, EU:C:2010:104, 43. pont).

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésről, amelyek az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jognak a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegére vonatkoznak

32. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt azt kívánja megtudni, hogy különbséget kell-e tenni az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog és az uniós polgár családtagja számára biztosított, a 2004/38 irányelvben előírt, feltételhez kötött tartózkodási jog között, másrészt pedig, hogy ahhoz, hogy a tartózkodás ideiglenesnek minősüljön, elegendő-e az a körülmény, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog az e joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár és ezen uniós polgár közötti függőségi viszony fennállásától függ. E kérdéseket lehet együtt vizsgálni, mivel lényegében az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegéről kérdezik a Bíróságot.

33. Az e kérdésekre adandó válaszra szüksége van a kérdést előterjesztő bíróságnak annak meghatározásához, hogy E. K. megszerezheti-e a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállást a 2003/109 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése alapján, amely előírja, hogy a tagállamok harmadik országok olyan állampolgárainak adják meg e jogállást, akik közvetlenül a szóban forgó kérelem benyújtását megelőzően jogszerűen és folyamatosan öt éven át a tagállam területén tartózkodtak, emlékeztetve arra, hogy ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy „[a] 3. cikk (2) bekezdésének e) […] pontjában említett okokból való tartózkodások időtartamát nem veszik figyelembe az (1) bekezdésben említett időtartam kiszámításánál”.

34. Így, ha az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodása a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében ideiglenesnek minősül, e tartózkodás időtartama nem vehető figyelembe a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzéséhez az ezen irányelv 4. cikkében megkövetelt ötéves tartózkodás időtartamának kiszámításakor.

35. A jelen ügyben nem vitatott, hogy E. K. a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás kérelmezését megelőző öt évben az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkezett.

36. Ez a kérdés elkülönül attól a kérdéstől, hogy az alapeljárás felperesét az uniós polgár gyermekének nagykorúságát követően továbbra is megilletheti-e a gyermekének tőle való függéséhez kapcsolódó származékos tartózkodási jog, ami az ítélkezési gyakorlatra tekintettel nem okoz elvi nehézséget, feltéve hogy a nemzeti bíróság megállapítja ezt a függőségi helyzetet, amelyet szigorúbban kell értékelni, mint kisgyermek esetén. [16]

37. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy E. K. – amint arra a tárgyaláson emlékeztettek – jelenleg az EJEE 8. cikkén alapuló, a „magán- és családi életre” tekintettel megadott tartózkodási joggal rendelkezik, amely öt év elteltével jogot biztosít számára a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzéséhez.

[16] Lásd többek között: 2018. május 8-i K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet (C-82/16, EU:C:2018:308, 65. pont).

38. A jelen esetben az álláspontok valójában a tekintetben állnak szemben egymással, hogy a megoldás kizárólag a 2003/109 irányelv alapját képező elgondolástól függ-e, vagy figyelembe kell venni az EUMSZ 20. cikken alapuló e származékos tartózkodási jog sajátos jellegét annak érdekében, hogy e tartózkodási jog olyan hatásokkal rendelkezhessen, amelyek szigorúan az ítélkezési gyakorlatban történő elismerését vezérlő célkitűzésre korlátozódnak, vagyis arra, hogy biztosítsák az uniós polgár jogállása révén ráruházott jogok lényegének az uniós polgár általi tényleges élvezetét. A Bíróság által követett célkitűzés nem az volt, hogy saját jogokat ruházzon arra a harmadik országbeli állampolgára, aki kíséri és gondozza ezt a tőle függő uniós polgárt, sem pedig az, hogy e ténybeli helyzet – e függőségi viszonyon kívül – az ezen állampolgárt megillető saját jogokat keletkeztessen.

39. Javaslom először a klasszikus értelmezési módszerek alkalmazását, majd az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog sajátos jellegének értékelését, és végül a huzamos tartózkodási engedély megszerzését lehetővé tevő, feltételhez kötött tartózkodási jogokkal való összevetését.

1. A tartózkodásnak a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett ideiglenes jellege az értelmezési módszerek alapján

40. Elsősorban úgy tűnik, hogy a szó szerinti módszer az „ideiglenes” szó olyan értelmezéséhez vezet, amely az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jogot kizárja a 2003/109 irányelv hatálya alól.

41. Az ideiglenes jelleg ugyanis olyasvalamire jellemző, ami csak korlátozott ideig tart, következésképpen azzal ellentétes a tartózkodás állandó vagy végleges jellege. Azt jelenti, hogy a tartózkodást kezdettől fogva rövid időre tervezik. Ebben az értelemben tagadhatatlan, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog gyakorlásából eredő tartózkodás nem állandó és nem is végleges, mivel időtartama az e joggal rendelkező szülő és gyermeke közötti függőségi helyzethez kapcsolódik. E tartózkodás tehát a kifejezés szó szerinti értelmében „ideiglenes”.

42. Másodsorban, teleológiai szempontból ezzel szemben az értékelés inkább ellentétes kimenetelű lenne. A 2003/109 irányelv (4) és (6) preambulumbekezdésében megfogalmazott célkitűzésekből ugyanis az következik, hogy az érintett területen való huzamos tartózkodás, valamint a jogszerű és folyamatos tartózkodás időtartama alapvető elemei a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzésének, valamint a gazdasági és társadalmi kohéziónak.

43. Vitathatatlan, hogy – noha nem mindig ez a helyzet – az, ha egy gyermeket a kiskorúságának teljes időtartama alatt egy adott országban nevelnek, huzamos időre való letelepedésnek és a tartózkodás viszonylag hosszú vagy akár igen hosszú időtartamának felelhet meg, amely meghaladhatja a 2003/109 irányelv által a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzéséhez előírt ötéves időtartamot.

44. Hivatkozni kell továbbá az ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontjában említett ideiglenes tartózkodás példáira, vagyis az *au pairekre*, az idénymunkásokra, illetve a szolgáltató által határokon átnyúló szolgáltatások biztosítására kiküldött munkavállalókra. E példák azt mutatják, hogy e tartózkodást kezdettől fogva rövid időre tervezik. Ebből az a következtetés vonható le, hogy egyrészt a gyermek egy adott országban történő felnevelése nem hasonlítható össze az *au pairként* való tartózkodással vagy idénymunkával, másrészt pedig, hogy az említett

tartózkodás ideiglenes jellege nem ugyanolyan természetű, mint az ugyanezen irányelv által példaként megjelölt tartózkodásoké. Így a 2003/109 irányelv célkitűzéseire tekintettel úgy tűnik, hogy a tartózkodás ideiglenes jellegét úgy lehet értelmezni, hogy a tartózkodás kezdetétől fogva nincs szó huzamos időre való letelepedésről.

45. Ezt több tényező is alátámasztja. Egyrészről a 2003/109 irányelv elfogadásához vezető irányelvre irányuló javaslat indokolása az irányelv hatályát illetően pontosan arra hivatkozik, hogy „[a] kizárt kategóriákba csak azok tartoznak, akiknek nem áll szándékában a letelepedés, különösen a tanulmányi céllal tartózkodó vagy idénymunkát végző személyek, valamint azok, akik ideiglenes védelemben részesültek”.[17] Másrészről a Bizottság a migrációról és a menekültügyről szóló, 2021. szeptember 29-i jelentésében bejelentette, hogy javasolni fogja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezőkről szóló irányelv felülvizsgálatát a tagállamok társadalmába már jól integrálódott migránsok jogainak és Unión belüli mobilitásának javítása érdekében.[18] Végül, a Bíróság – noha az irányelv hatálya alól a 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében kizárt tartózkodási jogok másik kategóriáját, azaz a „formálisan korlátozott tartózkodási engedélyeket” kellett értelmeznie – állást foglalt az „ideiglenes” okokról, és jelezte, hogy azok „*a priori* nem tükrözi[k] a tagállamok területén való huzamos tartózkodásra irányuló szándék[o]t”.[19]

46. Ezenkívül a gyermek nevelésének társadalmi és gazdasági következményei hozzájárulhatnak a szülő beilleszkedéséhez, és emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamoknak a 2003/109 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése alapján lehetőségük van arra, hogy nemzeti joguknak megfelelően vizsgálják a harmadik országbeli állampolgárok társadalomba való beilleszkedésére vonatkozó feltételeket. A tagállamok azonban nem a tartózkodás időtartamára és jellegére vonatkozó feltétel vizsgálatának szakaszában döntenek a személy beilleszkedéséről, még ha a 2003/109 irányelv egyértelműen a beilleszkedés célkitűzését követi is.

47. Úgy tűnik tehát, hogy a letelepedésre irányuló szándék az, amelynek lehetővé kell tennie a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontjában szereplő „ideiglenes” fogalmának tisztázását. Így tehát az ideiglenes tartózkodási jog megadásának időpontjában kell elemezni, hogy a tartózkodást tartósnak tervezték-e, és hogy az uniós polgárt kísérő szülőnek szándékában állt-e letelepedni. Ez azt jelenti, hogy el kell vetni a letelepedés szándékának szubjektív fogalmát, amely szándék bizonyos, az ezen irányelv hatálya alól kifejezetten kizárt ideiglenes tartózkodási jogok esetében fennállhat, például az *au pairek* esetében, akiknek szándékában állhat, hogy idővel letelepedjenek. Ezzel szemben egyértelmű, hogy nem áll szándékában a letelepedés annak a személynek, aki egy családban *au pairként* való munkavállalás céljából megadott tartózkodási engedéllyel rendelkezik. Hasonlóképpen nem kell figyelembe venni a beilleszkedést, mivel – amint azt az előző pontban kifejtettem – a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzésének olyan másik feltételéről van szó, amely a tartózkodás megvalósulásának módját, nem pedig a tartózkodás engedélyezésének indokát veszi figyelembe.

48. Harmadsorban, a szubjektív értelmezés alkalmazása sem tesz lehetővé amellett szóló egyértelmű elemzést, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog a 2003/109 irányelv hatálya alá tartozik.

[17] A harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat (COM(2001) 127 végleges) indokolásának 5.3. pontja.

[18] Lásd ebben az értelemben: a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A migrációról és a menekültügyről szóló jelentés (COM(2021) 590 final, 17. o.).

[19] 2012. október 18-i Singh ítélet (C-502/10, EU:C:2012:636, 47. pont).

49. Ugyanis – bár első ránézésre az irányelvre irányuló javaslat indokolása az uniós polgárok családjának letelepedésre vonatkozó szándékára hivatkozik [20] – mindazonáltal figyelembe kell venni, hogy ez az állítás csak azzal magyarázható, hogy az e javaslatban eredetileg szereplő 3. cikk (3) bekezdése kifejezetten az olyan uniós polgárok családjára vonatkozott, akik éltek a szabad mozgáshoz való jogukkal. [21] Ez a bekezdés a jogalkotási eljárás során eltűnt, mivel kevéssé érthetőnek ítélték, és a kérdést a mozgásszabadságról szóló irányelv keretében kellett kezelni. [22] Az említett javaslat tárgyalása során tehát a családok helyzetére kizárólag az uniós polgár e szabadságának korábbi gyakorlása esetére hivatkoztak, majd ezt elvetették.

50. Véleményem szerint azzal sem lehet érvelni, hogy az irányelv szövegét a Ruiz Zambrano ítéletet követően nem módosították. E határozatra ugyanis a 2003/109 irányelvnek a 2011/51/EU irányelvvel [23] történő felülvizsgálatára vonatkozó tárgyalások utolsó szakaszában került sor, és azt ekkor (ilyen vagy olyan értelemben) nem lehetett figyelembe venni.

51. Negyedsorban, a rendszertani értelmezés alapján valójában a szóban forgó származékos tartózkodási jog igen sajátos jellegét kell megvizsgálni.

2. Az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog sajátos jellege

52. Emlékeztetőül: a Bíróság a Ruiz Zambrano ítéletben elvként rögzítette, hogy „az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha valamely tagállam egyrészről az uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermekeinek eltartásáról gondoskodó, harmadik országbeli állampolgártól megtagadja az azon tagállamban való tartózkodást, ahol az előbbiek tartózkodnak, és amelynek állampolgárai, másrészről pedig ha megtagadja a harmadik ország említett állampolgárától a munkavállalási engedélyt, mivel az ehhez hasonló döntések megfosztanák az említett gyermekeket attól, hogy uniós polgárként meglévő jogállásukkal összefüggő jogaik lényegét ténylegesen élvezzék”. [24]

53. Későbbi ítéletek pontosították, hogy „a Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései nem biztosítanak önálló jogot harmadik államok állampolgárai számára”, és hogy „a Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései által [ezen] állampolgár[ok]nak biztosított lehetséges jogok nem az említett állampolgárok saját jogai, hanem az uniós polgár jogaiból származtatott jogok”. [25] A Bíróság pontosította, hogy ez azokra az egészen különleges helyzetekre vonatkozik, amelyekben az uniós polgárság elveszítené hatékony érvényesülését, „ha a[harmadik állam állampolgárát megillető] ilyen [tartózkodási] jog megtagadásának következményeként az uniós polgár kénytelen lenne elhagyni az Unió egészének területét, és ezzel megfosztanák őt az e jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől”. [26]

[20] Lásd a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat (COM(2001) 127 végleges) 5.3. pontját (HL 2001. C 240. E, 79. o.).

[21] E javaslat 3. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a] harmadik országok azon állampolgárai, akik olyan uniós polgár családtagjai, aki gyakorolta a személyek szabad mozgásához való jogát, csak akkor szerezhetnek »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállást az uniós polgár fogadó tagállamában, ha ebben az államban a személyek szabad mozgására vonatkozó szabályozás értelmében huzamos tartózkodáshoz való jogot szereztek” (HL 2001. C 240. E, 81. o.).

[22] Lásd ebben az értelemben: az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága által 2001. november 30-án előterjesztett jelentés a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról (COM(2001) 127 – C5-0250/2001 – 2001/0074(CNS), 36. o.), amely elérhető a következő internetcímen: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-5-2001-0436_FR.pdf.

[23] A 2003/109 irányelv módosításáról szóló, 2011. május 11-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 132., 1. o.).

[24] Ruiz Zambrano ítélet (45. pont és a rendelkező rész).

[25] 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet (C-165/14, EU:C:2016:675, 72. és 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[26] Lásd többek között: 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet (C-165/14, EU:C:2016:675, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2018. május 8-i K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet (C-82/16, EU:C:2018:308, 51. pont).

54. Ez az ítélkezési gyakorlat így származékos tartózkodási jogot hozott létre a harmadik országbeli állampolgárok tartózkodási jogának – a tagállamok hatáskörébe tartozó – területén fennálló igen sajátos helyzetekre vonatkozóan. Mivel e származékos tartózkodási jogot kizárólag az uniós polgár javára biztosítják, e beavatkozás ellentételezését az jelentette, hogy ezen állampolgár számára nem biztosítottak saját jogot, hanem csupán a függőségi helyzetben lévő gyermekének uniós polgárságára tekintettel fennálló tartózkodáshoz való jogot, mégpedig e függőségi helyzet időtartamára.

55. Márpedig tagadhatatlan, hogy a 2003/109 irányelv a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás létrehozásával – az ezen irányelv I. és II. fejezetében előírt feltételek fennállása esetén – előírja a harmadik országok állampolgárait megillető saját jog biztosítását. Ezenkívül az említett irányelv a hatálya alól kizárt „ideiglenes" tartózkodásokat csak olyan példákkal szemlélteti, amelyekben az állampolgárok személyes tartózkodási joggal rendelkeznek (mint például az *au pairek* esetében). Ily módon még a saját tartózkodási joggal való rendelkezés [27] sem elegendő ahhoz, hogy e tartózkodás ugyanezen irányelv hatálya alá tartozzon, következésképpen pedig ahhoz, hogy az érintett bizonyos feltételek mellett huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállásban részesülhessen.

56. Ily módon számomra úgy tűnik, hogy E. K. – aki a Ruiz Zambrano ítélet értelmében csak a gyermeke függőségi helyzetének fennállásához kapcsolódó származékos tartózkodási joggal rendelkezik – nem rendelkezik saját tartózkodási joggal. A saját jogokban való részesülés e hiányát kell összevetni a 2003/109 irányelv alapjául szolgáló, letelepedésre vonatkozó szándékkal.

57. Mindenesetre úgy vélem, hogy túlmenne a Bíróság által az e területen az EUMSZ 20. cikkből levonni kívánt következtetésen, ha E. K.-nak az érintett tagállam területén huzamos ideig való letelepedésre irányuló szándékát figyelembe vennék azért, hogy a származékos tartózkodási jogon alapuló ötéves tartózkodást követően a 2003/109 irányelv rendelkezéseire hivatkozhasson. Véleményem szerint ugyanis a huzamos időre való letelepedésre irányuló szándék a harmadik országbeli állampolgár azon saját jogainak részét képezi, amelyekre a tartózkodási jogának származékos jellege miatt nem tarthat igényt. Ezenkívül ezen irányelv E. K. által javasoltnak megfelelő értelmezése – amint azt a Bizottság észrevételeiben hangsúlyozta – nemcsak a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzését tenné lehetővé számára, hanem ezáltal a más tagállamokban történő tartózkodáshoz való jogot is. [28]

58. Amíg ugyanis az uniós polgár gyermekkel való függőségi viszony fennáll – aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata –, a szülő a tagállam területén maradhat annak érdekében, hogy biztosítsa az uniós polgárt megillető jogok lényegének a gyermeke általi tényleges élvezetét.

59. Ezzel szemben a Bíróság megállapította, hogy „pusztán az a tény, hogy […] a családi egységnek az Unió területén történő fenntartása érdekében valamely tagállami állampolgár számára kívánatosnak tűnhet, ha családtagjai, akik nem rendelkeznek egyetlen tagállam állampolgárságával sem, vele együtt az Unió területén tartózkodhatnának, önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy az uniós polgár kénytelen volna elhagyni az Unió területét e tartózkodási jog megadásának megtagadása esetén". [29] Ily módon az EUMSZ 20. cikkből nem következik a családi egység fenntartása érdekében biztosított tartózkodáshoz való jog, amennyiben a harmadik

[27] Lásd még a 2003/109 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében említett valamennyi kivételt.

[28] Lásd ebben az értelemben a 2003/109 irányelv 14. cikkét.

[29] 2011. november 15-i Dereci és társai ítélet (C-256/11, EU:C:2011:734, 68. pont).

országbeli állampolgár távozása nem járna magának az uniós polgárnak a távozásával. Tehát nem a családi egységhez való jog mint olyan részesül védelemben, hanem az említett uniós polgár azon lehetősége, hogy a tagállam területén maradhasson.

60. Köztes következtetésként megállapítom, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog sajátos jellegét figyelembe véve, mivel az e joggal rendelkező személynek nem áll szándékában letelepedni, számomra úgy tűnik, hogy ez a tartózkodás nem tartozik a 2003/109 irányelv hatálya alá, hiszen az említett tartózkodás ideiglenes indokon alapul.

61. Még az a kérdés is felmerülhet, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jognak az irányelv hatálya alóli kizárása valójában nem eredendően annak – saját jogot nem keletkeztető – természetéből következik-e.

3. Az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog sajátos jellege az analógia útján történő érvelés keretében

62. E. K. és a Bizottság arra irányuló fő érve, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jognak a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzése tekintetében hatásokat tulajdonítsanak, abból ered, hogy az uniós jogban van példa olyan származékos tartózkodási jogokra, amelyek hozzáférést biztosítanak egy olyan huzamos tartózkodási joghoz, amely pedig saját jogot jelent. Véleményük szerint analógia útján kell tehát érvelni.

63. Ezen az előfeltevésen alapul az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés, amely a 2004/38 irányelv rendelkezéseire hivatkozik, amely irányelv 16. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a származékos tartózkodási jog öt év elteltével a huzamos tartózkodási joghoz való hozzáférést biztosít.[30] Észrevételeiben E. K. a 2003/86/EK irányelv[31] 15. cikkére is hivatkozik, amely a családegyesítő családtagjait megillető önálló tartózkodási engedélyről rendelkezik.[32]

64. Ami a 2004/38 irányelvet illeti, az ezen irányelv által létrehozott mechanizmussal való analógia első ránézésre vonzónak tűnhet, mivel a szülő szemszögéből nézve azonosak a ténybeli körülmények: a harmadik országbeli állampolgár szülőt öt évet meghaladó időtartamra a gyermekének uniós polgárságához kapcsolódó származékos tartózkodási jog illeti meg. Ezenkívül e két tartózkodási jog a személyek szabad mozgásának területéhez tartozik, mivel az uniós jog ezek révén az uniós polgár e szabadságát részesíti védelemben.[33] Az említett irányelv és az EUMSZ 21. cikk hatálya alá tartozó esetekben[34] ez lehetővé teszi a szülő számára, hogy öt év elteltével huzamos tartózkodási jogot szerezzen.

65. Ugyanakkor több jelentős különbség van e két származékos tartózkodási jog között.

30 E rendelkezés szerint „[a]z (1) bekezdést azokra a családtagokra is alkalmazni kell, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárral jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban”.

31 A családegyesítési jogról szóló 2003. szeptember 22-i tanácsi irányelv (HL 2003. L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.).

32 E rendelkezés (1) bekezdése szerint „[l]egkésőbb ötéves tartózkodás után, továbbá feltéve, hogy a családtag számára családegyesítésen kívüli ok alapján nem adták meg a tartózkodási engedélyt, a házastárs vagy az élettárs, továbbá a nagykorúságát elért gyermek – szükség esetén – kérelemre önálló, a családegyesítő tartózkodási engedélyétől független tartózkodási engedélyre jogosult”.

33 Lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i État belge (Tartózkodási jog családon belüli erőszak esetén) ítélet (C-930/19, EU:C:2021:657, 74. pont).

34 Lásd e tekintetben: 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet (C-165/14, EU:C:2016:675, 52. pont).

66. Egyrészről a 2004/38 irányelven alapuló származékos tartózkodási jogot és az abból eredő huzamos tartózkodási jogot a tagállamok kifejezetten az uniós polgárok harmadik országbeli állampolgár családtagjai számára biztosították, míg a Bíróság – annak érdekében, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jogot biztosítson azon harmadik országbeli állampolgár számára, akitől ezen uniós polgár függ – az uniós polgár helyzetéből indult ki, aki akadályoztatva lehet a jogállásához kapcsolódó jogok gyakorlásában.

67. Másrészről a ténybeli helyzetek az uniós polgár szempontjából nézve valójában eltérnek egymástól. A 2004/38 irányelv ugyanis nem alkalmazható, amennyiben ezen uniós polgár soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával és mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott,[35] és E. K. gyermeke esetében erről van szó. Ily módon a Bíróság által elismert, az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog csak akkor igazolható, ha az uniós polgár gyermek és a harmadik országbeli állampolgár szülője közötti függőségi helyzet fennmarad. Következésképpen a jogállásából eredő lényegi jogok uniós polgár általi tényleges élvezetének védelme érdekében nem kell kiterjeszteni az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jogot a harmadik országbeli állampolgár szülő huzamos tartózkodáshoz való jogával, ha a függőségi helyzet továbbra is fennáll.

68. Egyébiránt nyilvánvaló, hogy a Bíróság még a 2004/38 irányelv esetében is, amely a családi élet védelmére és a család fogadó tagállamban való beilleszkedésére irányuló célokat is követ, másodlagosnak ítélte e célokat az elsődleges célhoz képest, amely az uniós polgárok szabad mozgásának elősegítése.[36] Márpedig E. K. gyermekének szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga nincs akadályozva mindaddig, amíg a szülőjével szembeni függőségi helyzet, és ebből következően a szülő származékos tartózkodási joga fennáll. Ha ez a függőségi helyzet megszűnik, a szülő esetleges távozása nem eredményezi automatikusan az uniós polgár gyermek távozását.

69. Kétségtelen, hogy a Bíróság alkalmazott analógiát a szabad mozgás közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból történő, egyrészt a 2004/38 irányelv 27. cikkében előírt korlátozásai, és másrészt azon korlátozásai között, amelyekre a tagállamok az EUMSZ 20. cikkel bevezetett uniós polgárság keretében mindig hivatkozhatnak.[37]

70. Ez az analógia útján történő érvelés sem meggyőző számomra, mivel a közrendet fenyegető veszélyre való hivatkozás az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog korlátozásának lehetőségére vonatkozik, míg a jelen ügyben E. K. az e származékos tartózkodási joggal rendelkező személy részére biztosított saját tartózkodási jogot kér. Végül, ami az elegendő forrásokra vonatkozó feltételt illeti, amely szintén szolgálhat a származékos tartózkodási jog korlátozására, a Bíróság megtagadta, hogy a 2004/38 irányelvből eredő rendszer és az EUMSZ 20. cikkből eredő rendszer közötti analógia útján érveljen, megállapítva, hogy „amennyiben […] eltartotti viszony áll fenn valamely uniós polgár és annak harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja között, az EUMSZ 20. cikkel ellentétes, hogy a tagállam az ezen harmadik országbeli állampolgárnak e cikk által elismert származékos tartózkodási joga alól kivételt írjon elő kizárólag azzal az indokkal, hogy az említett uniós polgár nem rendelkezik elegendő forrásokkal”.[38] Így a Bíróság még a származékos tartózkodási jog korlátainak (amiről a jelen ügyben nincs szó) értékelése során is megtagadja az analógia útján történő érvelés automatikus alkalmazását.

[35] Lásd többek között: 2011. május 5-i McCarthy ítélet (C-434/09, EU:C:2011:277, 57. pont).

[36] Lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i État belge (Tartózkodási jog családon belüli erőszak esetén) ítélet (C-930/19, EU:C:2021:657, 82. pont).

[37] Lásd többek között: 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet (C-165/14, EU:C:2016:675, 81. pont).

[38] 2020. február 27-i Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Uniós polgár házastársa) ítélet (C-836/18, EU:C:2020:119, 49. pont).

71. Ami az E. K. által hivatkozott 2003/86 irányelvet illeti, az analógia vizsgálata még kényesebb kérdés. A Bíróság ugyanis nemrég emlékeztetett arra, hogy az uniós polgárok harmadik ország állampolgárságával rendelkező házastársai, akik a házastársuk által elkövetett családon belüli erőszak áldozatává váltak, a tartózkodási joguknak az érintett tagállam területén való megtartását illetően nincsenek összehasonlítható helyzetben attól függően, hogy helyzetük a 2004/38 irányelv vagy a 2003/86 irányelv hatálya alá tartozik.[39] Ezenkívül ezen uniós polgárok családtagjait ez az irányelv kifejezetten kizárja a hatálya alól.[40] Végül, noha a családegyesítési jogról szóló irányelvre vonatkozó eredeti javaslatban szerepelt azon uniós polgárok helyzete, akik nem gyakorolták a szabad mozgáshoz való jogukat, ezt az elfogadott változatban nem tartották meg.[41]

72. Ily módon a másodlagos jog rendelkezéseivel való analógia útján történő érvelés alapján nem lehet úgy tekinteni, hogy fennáll az állampolgárnak az EUMSZ 20. cikkből eredő származékos tartózkodási jogának megszilárdításához való saját joga.

73. Pontosítani kell azonban, hogy a 2003/109 irányelv 13. cikke úgy rendelkezik, hogy a tagállamok állandó vagy korlátlan érvényességű tartózkodási engedélyt bocsáthatnak ki olyan feltételekkel, amelyek kedvezőbbek az ezen irányelvben megállapítottaknál. E tekintetben az ügy irataiból kitűnik, hogy a holland hatóság az EJEE 8. cikke alapján tartózkodási engedélyt adhatott ki, és a tárgyaláson elismerte, hogy ez az engedély öt év elteltével a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogálláshoz való jogot biztosíthat. Meg kell jegyezni, hogy az említett engedély nem biztosítana a többi tagállamban való tartózkodáshoz való jogot.

74. Ha figyelembe vesszük az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog sajátos jellegét, valamint azt, hogy e tartózkodás nem tanúsít huzamos időre történő letelepedésre vonatkozó szándékot, tehát ideiglenes tartózkodásnak minősíthető – ami igazolja az említett irányelv hatálya alóli kizárást –, úgy vélem, hogy e származékos tartózkodási jog az átmeneti jellege miatt nem teszi lehetővé az ugyanezen irányelv 4. cikkében előírt huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzését.

75. Ezért a 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodása kizárólag ideiglenes tartózkodásnak minősül.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről, amely arra vonatkozik, hogy összeegyeztethető-e a 2003/109 irányelvvel az olyan nemzeti jog, amely kizárólag a rövid időtartamra szóló nemzeti engedélyeket zárja ki a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező uniós jogállás megszerzéséből

76. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a nemzeti jog összeegyeztethető-e a 2003/109 irányelvvel, amennyiben a nemzeti jog kedvezőbb, mint ezen irányelv, mivel a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek EU tartózkodási engedélye tekintetében csak a rövid időtartamra szóló nemzeti engedélyeket zárja ki.

[39] Lásd e tekintetben: 2021. szeptember 2-i État belge (Tartózkodási jog családon belüli erőszak esetén) ítélet (C-930/19, EU:C:2021:657, 90. pont).

[40] Lásd az említett irányelv 3. cikkének (3) bekezdését.

[41] Lásd: 2011. november 15-i Dereci és társai ítélet (C-256/11, EU:C:2011:734, 49. pont).

77. Ezt a kérdést nem szükséges megválaszolni a többi kérdésre javasolt válaszokra tekintettel, amelyekből az következik, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jog nem tartozik az említett irányelv hatálya alá.

V. Végkövetkeztetés

78. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (Amszterdamban eljáró hágai bíróság, Hollandia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

1) A többek között a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében vett „ideiglenes tartózkodás” fogalma uniós jogi fogalom, amelyet önállóan és egységesen kell értelmezni.

2) A 2003/109 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási joggal rendelkező harmadik országbeli állampolgár tartózkodása kizárólag ideiglenes tartózkodásnak minősül.